

Kommunstyrelsens pensionärsråd

**Protokoll nr 5 fört vid kommunstyrelsens pensionärsråds sammanträde
tisdagen den 2 juni 2009 kl. 10.00 – 11.54**

Justerat den 5 juni 2009

Ann-Marie Furumark

Eva Sahlin

Ordförande   Ann-Marie Furumark (PRO)

Ledamöter   Alex Margulies (PRO)
Barbro Karlsson (PRO)
Bror Lord (PRO)
Eva Sahlin (SPF)
Johnny Dahlin (SPF)
Mats Danielson (SPF)
Kerstin Rosenqvist Hedler (SPRF)

Ersättare   Kurt Blank (PRO)
Birgitta Gidlöf (PRO)
Sven Larsson (PRO)
Karin Wilborg (SPF)
Olle Eriksson (SPF)
Kerstin Svenson (SPRF)
Berndt Holgersson (RPG)

Förhinder: Led. Laila Högdahl (SKPF) samt ers. Stig Alenlöv (SKPF)
och ers. Kjerstin Genell Andrén (SPF)

Dessutom var Gunnel Rohlin, Chatrin Engbo, Raili Karlsson, Marita Åkersten,
Katarina Grahn, Elenor Gustafsson och Barbara Ahlmark närvarande.

- § 1 Närvarande**
Sekreteraren noterar närvaro.
- § 2 Val av justerare**
Eva Sahlin utses att tillsammans med Ann-Marie Furumark justera dagens protokoll.
- § 3 Anmälan av övriga frågor samt fastställande av dagordning**
Anmäls några övriga frågor, varefter dagordningen fastställs.
- § 4 Anmälan av protokollsjustering KPR** 4/2009-05-05
Anmälan läggs till handlingarna.
- § 5 Anmälan av protokollsjustering ÄN** 4/2009-05-12
Anmälan läggs till handlingarna.
- § 6 Anmälan av protokollsjustering HKR** 4/2009-05-05
Anmälan läggs till handlingarna.

- § 7 Remiss:**
Införande av gemensam växelfunktion för stadens nämnder och bolag
Dnr 106-145/2009

Kommunfullmäktige beslutade den 3 november 2008 att i samband med ärendet om inrättande av ett kontaktcenter för Stockholm stad ska en gemensam växel i Stockholms stad inrättas fr.o.m. den 1 maj 2009 inom servicenämnden.

Äldreförvaltningen sedan bildandet den 1 januari 2007 inte haft någon egen växelfunktion utan lagt ut funktionen på entreprenad med stadens upphandlade telefonileverantör Tieto samt ingår i stadens gemensamma tekniska telefoniplattform.

Rådet lägger ärendet till handlingarna utan erinran.

- § 8 Remiss:**
Revisorernas årsrapport 2008 för äldrenämnden
Dnr 201-252/2009

Revisorerna har överlämnat sin årsrapport för yttrande från äldrenämnden senast den 30 juni 2009. I årsrapporten redovisas det samlade resultatet av

revisionskontorets granskning av äldrenämndens verksamhet avseende år 2008. Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- *Nämndens ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat*
- *Nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten*
- *Nämndens bokslut, delårsrapporter och räkenskaper*

Revisionskontoret bedömer i sin granskning av äldrenämndens verksamhet 2008 att det ekonomiska och verksamhetsmässiga resultatet är tillfredsställande, att styrningen, uppföljningen och kontrollen är tillräcklig samt att bokslut och räkenskaper är rättvisande. Man pekar på några förbättringsområden vilket förvaltningen kommer att ta med sig i kommande utvecklingsarbete.

Rådet lägger ärendet till handlingarna utan erinran.

§ 9 Äldre med psykiska funktionshinder – en kartläggning 2008 ***Dnr 118-158/2009***

På uppdrag av äldreförvaltningen har Stockholms stad utrednings- och statistikkontor (USK) tillsammans med Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum genomfört en kartläggning av äldreomsorgstagare med psykiska funktionshinder. Trots att kartläggningen sannolikt inte omfattar det totala antalet äldre med psykiska funktionshinder inom äldreomsorgen ger rapporten ändå en bra bild av vilka behov som finns och inte minst, vilka områden som behöver utvecklas. Med utgångspunkt från detta har äldreförvaltningen i samarbete med socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen påbörjat ett arbete för att stödja stadsdelsförvaltningarna i deras utvecklingsarbete.

Rådet gör följande uttalande:

”Kartläggningen har visat på en rad utvecklingsområden vilka äldreförvaltningen förklarar sig villig att arbeta med. KPR ser därför fram mot en rapport i denna fråga i anslutning till decembermötet.

Nya riktlinjer krävs så att samma regler ska gälla i samtliga stadsdelsnämnder, t.ex. vad gäller boendestöd för personer över 65 år. Rutiner för samarbete med psykiatri behöver utvecklas. Utgå från de goda exemplen!

KPR anhåller vidare om att representanter för rådet får invitation till höstens planerade utbildning rörande psykiska funktionshinder.”

§ 10 Utvärdering av kostprojektet 2007-2008
Dnr 401-146/2009

Med start våren 2007 och fram till årsskiftet 2008/2009 bedrev äldreförvaltningen ett kostprojekt, vars syfte var att verka för att förbättra matkvaliteten inom äldreomsorgens verksamheter. Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum fick i uppdrag att belysa hur kostprojektets aktiviteter svarat mot uppställda mål samt att ta fram ett underlag för bedömning av vilken kostkompetens som bör finnas centralt respektive lokalt i staden. Äldreförvaltningen anser att kostenheten ska arbeta med strategiska frågor avseende mat och måltider för äldre. Kostenheten ska fungera som informationscentrum och ska ha expertfunktion inom området. Detta ska ske bl.a. genom att ta fram stadsövergripande rutiner, arrangera och bistå vid utbildningar, medverka vid upphandlingar, uppföljningar av gällande mat- och måltidsavtal och vara ett stöd till verksamheterna när det t.ex. gäller egenkontrollprogram. En viktig funktion är också att kostenheten gör omvärldsbevakning och håller sig ajour med vad som händer inom livsmedels- och matområden (nyheter och förändringar) samt ser till att verksamheterna får information därom.

Rådet lägger ärendet till handlingarna utan erinran.

§ 11 Anmälan av rapport från undersökning 2008 av behov och insatser inom äldreomsorgen i Stockholms stad
Dnr 105-21/2009 och dnr 105-163/2009

Äldrenämnden beslöt den 10 februari 2009 att godkänna rapporten från undersökningen 2008 av behov och insatser inom äldreomsorgen i Stockholms stad. Det har visat sig att några stadsdelsförvaltningar inlämnade ofullständiga och ej korrekta underlag. Eftersom Södermalms stadsdelsförvaltning endast hade lämnat uppgifter på mindre än hälften av sitt ärendeunderlag genomförde den stadsdelsförvaltning en kompletterande undersökning under februari 2009 för att korrigera sitt tidigare underlag. Stadsdelsförvaltningarna Spånga-Tensta och Rinkeby-Kista hade inlämnat felaktiga uppgifter avseende tilldelning av veckotimmar inom hemtjänst. Nu har de korrigerat sina uppgifter. Efter dessa korrigeringar uppvisar resultatet nu mindre avvikelser i jämförelse med övriga stadsdelsförvaltningar. Äldreförvaltningen föreslår att äldrenämnden godkänner anmälan av reviderad version av rapporten från undersökningen 2008 av behov och insatser inom äldreomsorgen i Stockholms stad.

Rådet gör följande uttalande:

”När KPR 2009-02-03 behandlade den första versionen av denna rapport yttrade vi oss om den med stor uppskattning. Vad gäller de då redovisade mer anmärkningsvärda skillnaderna mellan stadsdelar uttalade vi följande:

”Att stadsdelsnämnderna tillämpar stadens riktlinjer olika är tyvärr ingen överraskning för oss. Självklart måste man fortsätta arbetet med att åstadkomma en så likvärdig bedömning som möjligt av biståndet till de äldre, oavsett bostadsort och socioekonomiska villkor.”

Sedan vissa uppgifter korrigerats är skillnaderna nu inte fullt så påfallande. Men ännu är det långt till en likvärdig bedömning på alla håll i staden. Det hjälpmedel för biståndsbedömningen som redovisas i ett annat ärende på dagens lista kan förhoppningsvis bidra till en större likvärdighet.”

§ 12 Gemensamt kartläggningsinstrument/bedömningsinstrument för biståndsbedömning inom äldreomsorgen
Dnr 105-177/2009

Äldreförvaltningens bedömningskansli har tagit fram ett förslag på ett gemensamt kartläggnings- och bedömningsinstrument för stadens biståndshandläggare inom äldreomsorgen. I instrumentet ingår dels en allsidig bedömning av olika aspekter på omsorgsbehovet med utgångspunkt från den äldres hela livs- och behovssituation, dels en systematisk registrering av olika faktorer av betydelse för insatserna inriktning och omfattning. Den senare delen gör det möjligt att följa upp och jämföra beslutade insatser i förhållande till behoven och därmed ge underlag för att säkerställa likformighet, rättvisa, ett effektivt resursutnyttjande och en god planering av stadens äldreomsorg.

Äldreförvaltningen anser att det är av synnerligen stor vikt att biståndsbedömningen utförs på ett professionellt sätt så att den enskildes behov i olika avseenden blir styrande. Med ett gemensamt kartläggnings- och bedömningsinstrument blir bedömningen rättvis och likformig så att samma behov ges samma insatser. Äldreförvaltningen föreslår därför att äldrenämnden föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att besluta om att införa ett gemensamt kartläggnings- och bedömningsinstrument inom äldreomsorgen.

För att kunna genomföra en fullständig implementering av kartläggnings- och bedömningsinstrumentet i Paraplysystemet föreslår äldreförvaltningen att äldrenämnden ansöker om medel motsvarande 4,0 mnkr för år 2010 för att finansiera utvecklingskostnaderna i Paraplysystemet för att kunna genomföra samtliga delar i kartläggnings- och bedömningsinstrumentet. Äldreförvaltningen avser även att undersöka möjligheten att erhålla medel från e-tjänstprogrammet.

Rådet gör följande uttalande:

”KPR har i tidigare sammanhang påpekat att enkla schabloner och checklistor vid biståndsbedömning kan motverka att de sökandes behov och önskemål blir individuellt behandlade. Med de nu presenterade utrednings- och bedömningsmallarna tror vi att det finns förutsättningar för en biståndsbedömning med hög kvalitet.

En mer systematisk bedömning bör också kunna bidra till att de äldre, oavsett var i staden de bor, får en likvärdig bedömning. *Inte* ”likformig”, ett ord som förvaltningen tyvärr alltför ofta använder. Likformighet leder tankarna till helt andra, rigida system, som måste undvikas, inte minst inom äldreomsorgen.

En allsidig och individuell biståndsbedömning utesluter givetvis inte att man använder sig av riktvärden, för till exempel erfarenhetsbaserad ”normal” tidsåtgång för olika insatser.

Vi instämmer dock med äldreförvaltningen då den på femte sidan understryker att sådana beräkningar endast ska tolkas som riktvärden och att avsteg uppåt eller nedåt givetvis kommer att behöva göras beroende på individuella förhållanden.

Materialet bör kompletteras med en mall för den sökande, som underlättar diskussionen med biståndshandläggaren.

Det föreslagna instrumentet borde göra det mycket lättare för biståndsbedömarna att på ett tydligt och jämförbart sätt dokumentera sitt arbete. Just bristfällig dokumentation har ju ofta kritiserats vid granskning av äldreomsorgen.

Vi kan föreställa oss att biståndsbedömarna vid en första anblick kan tro att det nya systemet kommer att öka deras arbetsbörda. Säkert kan introduktionen och etableringen kräva extra ansträngningar. Men på lite längre sikt tror vi att både de äldre, biståndsbedömarna, utförarna och politikerna kommer att dra god nytta av de nya rutinerna.

Slutligen vill vi uttala vår uppskattning av handledningen (bilaga 3). Den innehåller nyttig undervisning i utrednings- och intervjuteknik. KPR hoppas att den snart kommer till användning.”

§ 13 Upphandling av korttidsvård utomlands för äldre *Dnr 121-174/2009*

I Stockholms stads budget för 2009 med inriktning för 2010 och 2011 har äldrenämnden fått i uppdrag att möjliggöra korttidsvård utomlands för äldre.

Korttidsvård är en insats för äldre som under kortare tid behöver heldygnsomsorg utanför hemmet. Syftet med korttidsvård utomlands är att, utöver annan form av korttidsvård, också ge den enskilde möjlighet till upplevelser som kan stärka det allmänna välbefinnandet.

En grupp som ofta beviljas korttidsvård är enskilda som vårdas av närstående. Äldreförvaltningen ser här en möjlighet att även närstående som vårdar den som har beviljats korttidsvård ska kunna erbjudas att på egen bekostnad följa med på resan. Detta kan vara ett välkommet avbrott i vardagen för den som vårdar en närstående.

För att möjliggöra korttidsvård utomlands på ett administrativt effektivt sätt föreslår äldreförvaltningen att kommunfullmäktige beslutar att detta görs genom en central upphandling och att äldrenämnden får i uppdrag att centralt upphandla korttidsvård utomlands och förvalta ramavtal avseende korttidsvård utomlands.

I samband med revidering av stadens riktlinjer för handläggning av ärenden enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) kommer dessa att kompletteras med korttidsvård utomlands för äldre.

Rådet lägger ärendet till handlingarna utan erinran.

§ 14 Förlängning av ramavtal avseende högskoleutbildningar
Dnr 121-175/2009

Stockholms stad har genom socialtjänstnämnden och äldrenämnden genomfört en gemensam upphandling avseende högskoleutbildningar. Ramavtal har slutits med Ersta Sköndal högskola AB, Karolinska Institutet education AB, Sophiahemmet upphandlingsutbildning AB, och Södertörns högskola. Detta avtal gäller december 2007- oktober 2009 och kan förlängas med ett plus ett år med oförändrade villkor om en skriftlig överenskommelse träffas senast tre månader före avtalets utgång. Äldreförvaltningen föreslår äldrenämnden att ramavtalet förlängs med ett år från och med den 1 november 2009.

Rådet lägger ärendet till handlingarna utan erinran.

§ 15 Medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR) i Stockholms stad – slutrapport
Dnr 105-160/2009

Stockholms stad har på försök inrättat två tjänster som medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR) sedan 2008. Under hösten 2008 genomförde Stiftelsen Stockholm Läns Äldrecentrum en uppföljning av försöket som

redovisades för äldrenämnden den 17 mars 2009. Utifrån rapporten beslöt äldrenämnden att ytterligare en uppföljning skulle ske för att klargöra MAR-funktionens framtida möjlighet att säkerställa en fortsatt hög kvalitet och säkerhet i rehabiliteringsarbetet.

Äldreförvaltningens uppfattning är att försöket med MAR-funktion visat sig vara mycket positivt. Av uppföljningen framgår att rehabiliteringsfrågorna kommit mer i fokus och att den enskildes behov av rehabilitering framgått mer tydligt än tidigare genom att rehabiliteringsbehovet tagits upp redan vid upprättandet av vårdplanering.

Inför tillsättande av MAR-funktion är det av stor vikt att reglera ansvarsfördelningen mellan MAS och MAR funktionerna. På grund av att en allt större del av stadens äldreomsorg utförs av privata utförare, vilka ofta har en egen MAS-funktion anser äldreförvaltningen att det bör göras en översyn av MAS-funktionen i staden. I samband med detta är det lämpligt att också klargöra ansvarsfördelningen mellan MAS och MAR. Äldreförvaltningen har som ambition att se över MAS-funktionen under hösten 2009.

Rådet lägger ärendet till handlingarna utan erinran.

**§ 16 Ansökan från Röda Korset om ekonomiskt bidrag till projektet
”Bättre liv på äldre da’r”
Dnr 420-93/2009**

Utgår.

**§ 17 Vidareutveckling av e-tjänsten ”Omsorgsdagboken”
Dnr 404-149/2009**

I samband med äldrenämndens beslut om verksamhetsplan för år 2007 angavs bl.a. följande: ”Ett led i informationsarbetet är att digitala omvårdnadsjournaler, där den anhörige via Internet eller telefon kan se hur omsorgen utförs, ska införas”.

Äldreförvaltningen har på uppdrag av äldrenämnden och i samarbete med stadsledningskontoret utrett teknik och säkerhet för införande av digitala omvårdnadsjournaler (omsorgsdagboken). Detta är nu genomfört och utvecklingen av e-tjänsten ”Omsorgsdagboken” pågår. Under juni planeras att två verksamheters kunder och närstående ska pilottesta ”Omsorgsdagboken”. Med pilottest menas att de som kommer att använda omsorgsdagboken gör det i den riktiga miljön, d.v.s. inte i testmiljö. Under hösten kommer e-tjänsten ”Omsorgsdagboken” att lanseras till alla som har någon form av äldreomsorg. När ”Omsorgsdagboken” lanseras kommer de personer som idag bor på ett privat vård- och omsorgsboende (som staden har ramavtal med) inte kunna ta del av utförardokumenta-

tionen, utan endast beslut. Det finns idag inget krav på privata utförare av enstaka plats i vård- och omsorgsboende (som staden har ramavtal med) att de ska dokumentera i stadens dokumentationssystem ParaSoL. Av det skälet måste privata utförares dokumentationssystem integreras med "Omsorgsdagboken". Vilket innebär att dokumentationen hämtas ur de privata utförarnas dokumentationssystem och görs tillgängliga i "Omsorgsdagboken".

Äldrenämnden föreslås uppdra åt äldreförvaltningen att fortsätta arbetet med vidareutvecklingen av "Omsorgsdagboken" med att ta fram ett underlag för att integrera privata utförares dokumentationssystem med Omsorgsdagboken. Efter att äldreförvaltningen tagit fram underlag till bland annat projektskissen och fått den godkänd av e-tjänstprogrammet återkommer äldreförvaltningen till äldrenämnden med ett särskilt ärende angående ansökan om medel från e-tjänstprogrammet för att finansiera kostnaderna av vidareutvecklingen av "Omsorgsdagboken".

Rådet lägger ärendet till handlingarna utan erinran.

**§ 18 Tillsyn enligt 13 kap 2 § SoL. Anmälan av länsstyrelsens beslut från den 28 april 2009 angående nivåbedömningar
Dnr 404-167/2009 och dnr 106-1/2009**

Länsstyrelsen tar upp att ersättningsnivåer i vissa fall styr insatsernas omfattning. Länsstyrelsen påpekar att ersättningsnivåerna endast bestämmer stadens ersättning till den som utför tjänsten. Den enskilde har enligt socialtjänstlagen (SoL) rätt till en skälig levnadsnivå och den enskildes behov ska vara styrande för vilka insatser den enskilde får. Ersättningsnivån får inte styra tillämpningen av SoL. Länsstyrelsen tog även upp att för att säkerställa rättssäkerheten för den enskilde är det viktigt att den äldre eller de närstående informeras om rätten att ansöka om specifika insatser i boendet, som möjliggör för den äldre att få insatserna i särskilt boende prövade i domstol.

Länsstyrelsen i Stockholms län, socialavdelningen, har i samband med tillsyn enligt 13 kap. 2 § Socialtjänstlagen (SoL) beslutat den 2009-04-28 att äldrenämnden uppfyller lagstiftningen och dess intentioner i de delar som tillsynen avser (beteckning 7010-08-95435).

Rådet lägger ärendet till handlingarna utan erinran.

§ 19 Förvaltningschefens information

- Direktören Gunnel Rohlin delade ut rapporten från Socialstyrelsen

”En bra början ...? Utvärdering av projektet mer Resursteam för palliativ vård i Solna 2007-2008” och äldreförvaltningens broschyr ”Mat för äldre”. Avdelningschefen Raili Karlsson informerade om syftet med broschyren ”Mat för äldre” och att broschyren kommer att finnas ute i verksamheterna. En kostpärm kommer också att tas fram.

Rådet föreslår att ”Mat för äldre”-broshyren delges inte bara till chefer inom äldreomsorgen på stadsdelsförvaltningar men även till de lokala pensionärsråden vid stadsdelsnämnderna.

- Direktören Gunnel Rohlin informerade att till KPRs möte den 8 september kommer Sven-Erik Wånell från Äldrecentrum för att informera om Äldrecentrums verksamhet och presentera den tidigare utdelade rapporten ”Spindeln i nätet - kartläggning av demenssjuksköterskor”.
- Direktören Gunnel Rohlin tog upp att förutsättningar för stadens budget för nästa år har förändrats p.g.a. att skatteintäkterna kommer att bli mindre än beräknat år 2010. Detta kommer troligen att påverka de ekonomiska förutsättningarna för stadsdelarna och även för stadens äldreomsorg.

§ 20 Övriga frågor

- Direktören Gunnel Rohlin informerade att KPR kommer att bjudas in till äldrenämndens konferens den 3 september 2009 på eftermiddagen. Då konferensen äger rum på Värmdö kommer busstransport anordnas för KPR tur och retur.

Rådet tog upp att i Dagens Nyheter från den 30 maj 2009 fanns en kolumn skriven av PC Jersild ”Omsorgens kris” som berör nedskärningar för äldre i Sverige i ett historiskt perspektiv sedan 1960.

Rådet föreslår att äldreförvaltningen till hösten återkommer med information om hur stadens äldreomsorg utvecklades kostnadsmässigt från 60-talet fram till i dag.

Vid protokollet

Barbara Ahlmark
Rådets sekreterare